

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Casvum Conscientiæ

Continens Praxim exactissimam De Censvris Ecclesiasticis, Aliisque
Poenis, & Canonicis impedimentis, in Septem Libros distributus ...

Sayer, Gregory

Venetiis, 1627

xxviiij. De absolutione ab excommunicatione ob clerici percussione
incursum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13883

ibi. Ratio eorum est: quia taliter cōtrahens in Monachis, potest vivere, & debet, vcl laicus, secus vero si contraxit cum secunda in sacris, talis enim non perdit privilegium Clericale, licet sit privatus habitare ordium; Quia dispositio in casu vero non se extendit ad casum fictum, maxime in penis, & quando est corrigibilis, & qui talis redire non potest ad seculum. capitul. Tuz, & ibi glo. fina. de apofat. Item religiosus licet bigamus, gaudet privilegio Canonis, & ideo eum percussus excommunicatur, ex Io. Andr. in q. Mercuriali, quia textus ille non privat eum privilegio Monachali, vel Religionis. Eadem docent Archid. in d. cap. Quisquis, dist. 84. Anton. 3. par. tit. 2. cap. 1. §. Quarto notandum, versic. Decimoquarto. Angelica, verbo, excommunicatio. §. num. 22. Syluest. verbo, excommunicatio. §. num. 6. versic. Decimoquarto. Tabiena, verbo, excommunicat. §. casu 1. numero 26. versic. Quartus. Nauar. in Manual. cap. 27. numero 81. versic. septima. & est communis DD. Cosinus Philiarcho lib. 3. de officio Sacerd. cap. 33. Notab. 3. casu 6. de qua re lib. 6. cap. 5. versic. Prima est, agemus.

33 Decimus quartus est, quando percussio illa non est peccatum mortale ex actus imperfectione, ex Palud. 4. distin. 18. quæst. 1. articulo. 2. Concluf. 2. Richard. 4. distin. 18. art. 11. quæstio. 5. Qui duo dant hanc Regulam, scilicet. Quod nullus excommunicatur a iure, nisi propter peccatum mortale, quod idem docent Syluest. verbo, excommunicatio, §. num. 2. Tabiena, verbo, excommunicatio, §. casu 1. numero 4. §. Primo, Caietan. verbo, excommunicatio, capitulo 10. §. Nota sexto, & Nauar. in Manual. capitul. 37. numero 9. & colligitur ex capitulo si quis suadente diabolo, 17. quæstione 4. & Angelica, verbo, excommunicatio, §. numero 26. Iosepho Angles vbi supra, articulo 3. difficult. 4. Conclufio. 1. Cosmo Philiarcho vbi supra, Notab. 3. Casu 1. & Casu 2. Quæ ratione Richard. Angelica, & Tabiena, & Caietan. vbi supra, versicul. Quartus. & Sanct. Thom. in addit. 3. par. q. 24. artic. 1. & Sotus 4. d. 22. q. 2. art. 3. post Concluf. 5. & Astenfis in Summa, p. 2. lib. 7. tit. 3. art. 1. versic. Octavo, docent percussorem Clericum non ex odio, vel

34 invidia, aut indignatione, sed iocosa levitate, non esse excommunicatum. arg. c. 1. de sent. excom. vbi puer, qui non est capax doli, excusatur ab excommunicatione, si Clericum percussit. Sic etiam ex Richard. Tabiena. Angelic. Caietan. & alijs, si quis non ex deliberatione, sed ex surreptione, & subita passione socium suum Clericum leviter percussit, quamvis sit turbatus, vt contingere solet in ludente cum Clericis, maxime si prius a Clerico secum ludente percussus sit, non erit excommunicatus; inconsultus enim calor calumnie vitio caret, & mortale peccatum non committitur, nisi ex deliberatione, vel post tempus sufficiens humane fragilitati ad deliberandum, cum factum est tale, quod homo non obstante humana infirmitate tenetur de necessitate deliberare, vt per deliberationem ab illo opere illicito perpetrando retrahatur; Et hac ratione excusati possunt percussiones tam defensivæ, quam correctivæ, quando modicum excessivæ sunt, quia non ex deliberatione fit ille excessus, sed quasi ex impercepta passione impellente. Sic etiam excusantur officiales Principum accentes turbam; in qua sunt Clerici, quia talis percussio violenta est solum manus violenta materialiter in Clericum, & non formaliter, quia vel non intenditur violentia, vel non intenditur, quod sit in Clericum, Eodem modo si quis fugiens persequentes, Clericum ex equo deponat, & equum tollat, vt velociter se salvet, excommunicatus non erit; sicut enim reus non est rapinæ equi, ita nec violentiæ sacrilegæ, quia non animo iniuriandi, sed necessitate seipsum salvandis, alioquin probabiliter occidendus, aut graviter vulnerandus, id facere censetur. Sic Petrus de Perusio in cap. Nuper, de sentent. excommunicat. cuius ratio est, quia nemo in hoc casu diceret eum peccare mortaliter, & cum nemo excommunicationem huius Canonis incurrat, nisi ob peccatum mortale, argum. capit. Nemo Episcoporum, 1. 1. quæst. 3. consequens est, hunc excommunicatum non esse, & cum eo consentiant Angelica, verbo, excommunicatio, quinta, numer. 26. Syluest. verbo,

excommunicatio, 6. numero 13. & S. Anton. 3. par. tit. 2. §. cap. 1. §. Tertio notandum, versic. Fugiens, in hanc potius sententiam inclinatur, & expresse Tabiena, verbo, excommunicatio, §. Casu 1. num. 40. Caietan. verbo, excommunicatio, cap. 10. Notab. 6. in fine. Et simile est, si in casu necessitatis defensionis gladium de latere Clerici occurrentis tolleret, quo se ab inimicis tueri posset, ex Angelica, & Caieta. vbi supra. Neque excommunicatus erit, qui violenter in cludit Clericum ne laedatur ab inimicis, quia licet faciat ei violentiam, non tamen est ibi dolus, ex Innoc. in c. Nuper, de sent. excom. Angelica, in verbo, excommunicatio, §. nu. 26. & Syluest. verbo, excommunicatio 6. nu. 5. versic. secundo, quia ei non irrogatur iniuria, sed salus procuratur quod idem tradit Cosmus Philiarcho lib. 3. de officio Sacerdotis, c. 33. Notab. 3. casu 13.

De Absolutione ab excommunicatione ob Clerici percussorem incurfa.

Cap. XXVIII.

S Y M M A R I U M.

- 1 Excommunicatum ob clerici percussorem regulariter solum Papa absoluit.
- 2 Excommunicatum ob leuem clerici percussorem episcopus iure suo absolvere potest.
- 3 Prælati episcopo inferiores [filij] non [fratres] appellari solent.
- 4 Percussorem leuem, mediocrem, vel enormem esse, quis discernat.
- 5 Percussio levis quanam sit, & cur sic dicta.
- 6 Percussio enormis unde, & ex quibus iudicari debeat.
- 7 Percussio Mediocris quanam, & unde iudicanda.
- 8 Percussio gravis, levis, aut mediocris, ex quibus signis, & circumstantijs metienda.
- 9 Absolui ab excommunicatione ob mediocrem, aut enormem clerici percussorem incurfa quanam persone citra sedem Apostolicam possint.
- 10 Regularis alium eiusdem Monasterij percussorem a suo prelato proprio absolui potest.
- 11 Regularis alium regularem alterius Monasterij percussorem a quo absolvendus sit.
- 12 Clerici sub eodem tecto dormientes, & in eadem domo vescentes, ab episcopo suo absolui possunt.
- 13 Prælati in excommunicationem ob clerici percussorem incidens a quo absolventur.
- 14 Novitius ab excommunicatione ob clerici percussorem incurfa, intra annum probationis prælato Monasterij absolui potest.
- 15 Novitius ab excommunicatione ob clerici percussorem incurfa absolutus, si intra annum religionem egredietur, in eandem sententiam reincidit.
- 16 Absolvere excommunicatum in articulo mortis quilibet potest.
- 17 Excommunicatus, si morte præventus absolutus non sit, quando, & a quo post mortem absolui poterit, & ad quid absolutio talis valeat.
- 18 Mulieres ob clerici percussorem excommunicatæ, cuius cunque conditionis sint, ab episcopo absolui possunt, & quæ huius sit ratio.
- 19 Excommunicatus ob clerici percussorem, si inimicitias capitales, aut alias inestas excusationes habeat, ab alio quam a Papa potest absolui.
- 20 Impuberes doli capaces ab excommunicatione ob clerici percussorem incurfa episcopus absolvere potest.

Officia-

- 21 *Officialis ob clerici percussione[m] excommunicatur, quando a Papa, aut ab episcopo absoluendus.*
- 22 *Nobiles ob clerici percussione[m] excommunicationem incurrentes, ab episcopo qua ratione, & modo absolui possunt.*
- 23 *Pauperes, & mendicantes ob clerici percussione[m] excommunicati, quando ab episcopo absoluendi sunt.*
- 24 *Infirmi, seu valetudinarii, ob clerici percussione[m] excommunicati, ab episcopis suis absolui possunt.*
- 25 *Senes ab excommunicatione ob percussione[m] clerici incurrsa ab episcopis suis absolui possunt, & qua huius ratio sit.*
- 26 *Clerici simul cohabitantes, quando ab excommunicatione ob percussione[m] clerici incurrsa a Papa, aut ab episcopo sunt absoluendi.*
- 27 *Ostiarium, qui pretextu officij sui clericum non enormiter percussit, ab episcopo suo absolui potest.*
- 28 *Famuli, & alij, qui aliorum potestate subditi sunt, ab episcopis, ab excommunicatione ob clerici percussione[m] incurrsa, quibus in casibus absoluendi.*
- 29 *Dubius, an ob clerici percussione[m] excommunicationem incurrerit, ad cautelam ab episcopo suo potest absolui.*
- 30 *Excommunicatus ob clerici percussione[m], sed causam iustam habens non adeundi Papam, vel legatum eius a latere, ab episcopo qua ratione absolui possit.*
- 31 *Clericum leuiter percussit ab excommunicatione illa de iure communi ab episcopo absolui potest.*
- 32 *Debilis, ac membris destitutus ab excommunicatione ob clerici percussione[m] incurrsa ab episcopo suo absolui valet.*
- 33 *Clerici percussio leuis excommunicationem Papae referuatam non inducit.*
- 34 *Absolui ab excommunicatione ob clerici percussione[m] incurrsa quare persona quaedam circa Papam possit.*
- 35 *Impuberes excommunicati, post etatis maioris superuentiam, quare Papam adire non teneantur.*
- 36 *Absolutus ab excommunicatione si cessante legitimo impedimento sedi Apostolica non se praesentet, in eandem censuram reindicit.*
- 37 *Impeditus ita ut Papam adire nequeat, si Legatum, vel alium priuilegio munitum adire queat, ab episcopo absolui non potest.*
- 38 *Iustum impedimentum quoddam censendum ut quis Papam pro absolute[m] excommunicationis adire non teneatur.*
- 39 *Excommunicatus quacunq[ue] de causa, quando ab episcopo absolui possit.*
- 40 *Impedimentum, ut legitimum sit, quamdiu durare debeat.*

Quamuis excommunicationis huius absolutio regulariter ad solum summum Pontificem spectet, vt in d. cap. si quis suadente diabolo, 17. quaest. 3. habetur, sunt tamen nonnulli casus, in quibus percussit Clericum circa Sedem Apostolicam absolui possit. Antequam vero casus in particulari afferamus, sciendum est tres esse species iniuriae, leuem scilicet, mediocrem, & enormem, vt notant Ioann. Andr. & Panormitan. in cap. peruenit, de sentent. excommunica. Summa Astensis par. 2. lib. 7. tit. 13. artic. 4. Anton. 3. par. titu. 25. cap. 1. §. Quinto notandum. Syluest. verbo, absolutio 4. in princip. Caietan. verbo, excommunicatio, cap. 10. in fine, & Nauar. in Manual. cap. 27. numero 88. Et quidem si iniuria leuis sit, potest Episcopus absoluere omnes iure suo, vt colligunt ex d. c. peruenit, de sentent. excom. Sylu. vbi sup. Angelica, verbo, excommu. 5. num. 38. & alij citati; secus autem dicendum est de

alijs praelatis inferiorib. Episcopo, quamuis habeant iurisdictionem quasi Episcopalem, quia vt Panor. & Angelica vbi sup. nu. 39. notant, caput peruenit, loquitur solum de episcopo, & non de inferiori, quia dicit textus, *Fraternitati tuae*. Praelati vero inferiores, non dicuntur *fratres*, sed *filij*. Quam graui, de crimin. falsi. Addunt tamen praelati auctores, quod qui habent auctoritatem episcopalem a Papa, sicut episcopi absoluere possunt, sic & illi; & idem de Praelatis Religiosorum circa suos Religiosos; poterit tamen episcopus hanc suam absoluendi potestatem committere inferiori, vt notatur in c. fin. de offic. ordin. & similiter praelati Religiosorum, cum illud competat eis ex priuilegio ratione dignitatis, iuxta not. in c. eis quibus, de off. ordin. in text. & in gl. & c. fi. de offic. deleg. loquitur quando commissio fit ratione personae. Pro percussione vero enormi, solum Papa absoluit regulariter, vt in d. c. si quis suadente diabolo, 17. q. 4. habetur, & Legatus a latere. Pro mediocri etiam regulariter solum Papa, & Legatus a latere absoluunt, non autem episcopus, nisi sint personae priuilegiatae, de quibus infra. At vero discernere inter leuem, mediocrem, vel enormem iniuriam, arbitrio iudicis, s. Episcopi, vel Abbatis, quoad suos Religiosos, relinquunt, ex Panor. in callorum de sen. excom. Sylu. vbi sup. & Caiet. in d. c. 10. ante finem.

Quoad iniuriam leuem, sciendum est ex Nauar. in Manual. c. 27. nu. 91. & Cosmo Philiarcho, lib. 3. de officio Sacerdotis, c. 33. Notab. 4. non intelligi in hac materia per leuem percussione[m] illam, quae non peruenit ad peccatum mortale, eam ob eam, quae non est mortifera, non incurritur haec excommunicatio, vt superius expositum est; sed ea leuis in hac materia censetur, quae licet mortifera sit, respectu tamen aliarum percussione[m] mortiferarum, nec enormis est, nec mediocris. Et quamuis Nau. vbi sup. infinet leuem percussione[m] esse illam, quae fit pugno, palma, baculo, vel lapide, quae nullam maculam, aut notam relinquunt in carne, & vbi nullum membrum abscinditur, aut dens euellit, nec multum sanguinis emittitur; Et Astenfis vbi sup. art. 4. q. 2. & Sylu. cit. dicant leuem esse illam, quando quis leuiter, & malo animo manum ponat super Clerico, vel accipiat eum per vestes, vel per habenas, aut eum trahat, quod intelligi tamen debet, si is, qui talia infert, sit superior, aut par, aut quasi par, in mundana reputatione; Nihilominus tamen hoc semper verum non est, nec certa Regula in hac re dari potest, sed vt recte notant Hostiens. in c. peruenit, de sentent. excommu. & ibi Panor. & in c. cum illorum, eod. tit. leuis iniuria iudicanda est arbitrio boni viri, seu iudicis, i. Episcopi, ex circumstantijs personarum, locorum, temporum, modi percussione[m], & lesione[m]; Si enim Clerico solemniter ministranti in altari, quis leuiter manus iniecerit, non erit iniuria leuis, quae alia leuis esset. Sicut e contra quaedam est leuis illata puero, vel in dorso, aut manu, vel baculo, aut in occulto, quae non esset leuis illata seni, vel in facie, pugno, aut ense, vel in publico: Et communiter percussio, quae fit a Magistro, Praelato, Patre, Domino in discipulum, Clericum, filium, aut fratrum, leuis censetur.

Enormis autem ex multis iudicari potest, Primo ex magnitudine facti, vt si peruentum sit ad occisione[m], aut ad mutilationem membri, effusione[m] oculi, aut alicuius lesione[m] excessum, quo quis inutilis redditur ad munus suum obeundum, aut si multum sanguinis effundatur, ita, vt vulnus notabile illatum sit, quod desiderat remedium chirurgiae, aut aliorum medicinalium; non tamen vbi sanguis est naribus solum efflueret. Secundo, ex persona laesa, vt si in Episcopum, vel Abbatem, vel etiam in Priorem manus iniecta sit, quod intelligitur, quando Prior ille sit caput Monasterij, aut si in locum Abbatis tenentem quis manus violentas iniecerit. Item si in Sacerdotem Sacris vestibus indutum manus inferantur. Tertio, ex persona ledente, vt si Laicus officialis auctoritatu[m] percutat Clericum. Quarto, ex scandalo, vt si Monachus percutat Clericum secularium, si tamen inde scandalum sequatur. Item, si inferat aliquem suum superiorem percutat, si exinde nascatur scandalum. Quinto, ex irreuerentia, vt si in conspectu Praelati, aut Iudicis percutatur, Institut. de iniurijs. §. atrox. Sexto, ex loco, vt si in Ecclesia, cimiterio, vel dormitorio verber-

verberetur, vel in platea, arg. c. cum pro causa, de sent. exc. & c. Quisquis, 17. q. 4. *Septimo*, ex loco vulneris, puta si sit vulneratus in oculo, aut facie, *Octavo*, ex facti notorietate, & specialiter in tempore magnæ feiuitatis, ex Summa Aftenfis, p. 2. li. 7. tit. 1. 3. ar. 4. q. 2. Ant. 3. p. tit. 2. 5. c. 1. §. Quinto notandum. Sylu. verbo, absolutio 4. in prin. & Caieta. in verbo, excommuni. c. 10. ante finem, & Inno. in c. cum illorum, de sent. excommuni. & Nau. in Man. c. 27. nu. 92. Qui tamen limitat hæc, quæ diximus, ita, s. vt non semper iudicanda sit enormis percussio illa, quæ fit in foro, aut loco publico, aut præsentia Iudicis, aut quæ fit in oculo, vel facie, aut in se notabilis & scandalum magnum pariat, cuius Nauari opinio quamuis satis probabilis sit, contraria tamen est communior, & in conscientia tutior, cum vt ipse paulo ante docuerat, ex Innocentio IV. in dubijs iudicandas esse potius percussiones graues, & enormes, quam declarando leues esse, præbeat occasio lædendi statum Ecclesiasticum. Vnde res hæc viri boni & prudentis iudicio determinanda est.

7 *Mediocris* est illa, quæ media est inter leuem, & enormem, quæ ex varijs etiam circumstantijs pensanda est, de qua cognoscitur, qui de extremis, vt diximus, iudicare debet. Vnde hanc regulam tradit Pan. in c. cum illorum, nu. 11. de sent. excomm. Quod in arbitrandâ qualitate, & quantitate iniuriæ lesionis, nõ est necesse recurrere ad Papam, sed Episcopus, vel Abbas arbitratrari potest; quia ex quo eis conceditur certis casib. absolutio ipsi cognoscere possunt, an eorum sit iurisdicção, arg. c. super literis, de rescrip. & in li. quis ex aliena, ff. de iud. sed tamen sibi in hac re cauere debent, ne leuem dicant, vbi est enormis.

8 Hæc autem omnia, quæ de percussione enormi, leui, & mediocri diximus, ex quadam extrauagan. quæ incipit, *Perleffis*, relata a Nauaro in Manuali, cap. 27. num. 91. & Cosmo Philarcho in lib. 3. de officio Sacerdotis, c. 33. Notab. 4. in hæc verba manifesta sunt:

Respondemus percussione leuem esse pugni, palma, manus, pedis, digiti, aut daculi, aut lapidis, quæ nullam maculam, aut sugillationem carniū relinquit, neque abscindit membrum, siue effractione dentium, siue auulsione multorum capillorum, siue effusione multi sanguinis. Nolumus tamen dicere, quod huiusmodi leuis percussio, vt pugni, aut vnguis, fiat atrox, ob multi sanguinis effusione. Ad iudicandum tamen, quæ lesio sit leuis, mediocris, aut enormis, volumus diligenter perpendi non solum factum, sed etiam qualitatem eius, & modum percutiendi, & lædendi, cum omnib. suis circumstantijs loci, personæ, & alijs; Personæ, si est Magister, Iudex, Prælati, Pater, Patronus, aut dignitas, percussus iniuste a subdito, aut ab alio se viliiori, quia ex hoc interdum censentur graues iniuriæ, quæ ex se sunt leues, aut mediocres; Et quia conditio negotij non patitur integram determinationem huius rei, relinquimus tuo arbitrio, vt declares quæ sit leuis, & quæ enormis iniuriæ, admonentes, vt potius declares in dubio esse percussione grauem, & ab ea non posse absolueri, quam declarando leuem esse, occasione præbeas lædendi statum Ecclesiasticum. Hæc ibi.

9 *Enumerantur* autem varij casus a Pan. in c. cum illorū, nu. 1. de sent. excomm. Host. in Summa lib. 5. tit. de sent. exc. nu. 4. §. Secunda regula Summa Aftenfis, p. 2. li. 7. tit. 1. 3. ar. 3. S. Tho. in addit. 3. p. q. 24. art. 1. Summa Pisanelle, verbo absolutio, 2. Summa Angelica, verbo, exc. 5. nu. 49. S. Ant. 3. p. tit. 2. 5. c. 1. §. Quinto notandum. Sylu. verbo, absolutio, nu. 3. Notab. 2. Tabiena, verbo excomm. 5. Casu 1. nu. 46. & 47. Caiet. in verbo, excomm. c. 10. in si. Soto 4. d. 22. q. 2. ar. 3. post concl. 5. Nau. in Man. c. 27. nu. 88. & Rich. 4. d. 1. 8. art. 13. & alijs, in quib. quadam personæ dicuntur privilegia, ita vt a mediocri immo etiā in aliquib. ab enormi etiam percussione Clerici citra Sedem Apostolicam ab Episcopo absolui possint, qui casus, & personæ in his versibus continentur:

Regulas, Mors, Sexus, hostis, puer, officialis, Delictosus, inops, æger, senexque, sodalis, Ianitor, astrutus, dubius, causa, leuis citius. Debilis, absolui sine Summa Sede merentur.

10 *Primus casus* continetur, in verbo *Regulas*, hoc est, si Regularis verberet regularem eiusdem Monasterij, absolui potest a suo Prælato, c. Monachi, & c. cum illorum, de sent. excommuni. si verò percusserit Clericum secularem, absoluetur ab episcopo. c. Religioso, de sent. excommuni. lib. 6.

11 *Quod si percusserit Regularem alterius Claustrij*, absoluetur per prælatum proprium, & prælatum eius, qui passus est iniuriam, c. cum illorum, de sent. excommuni. *Quod secundum DD. allatos ita debet intelligi*, nimirum, quod Prælati illius, qui percussit iuramentum recipiet, & absoluet, & saltem semel percutiet, vt seruetur forma cõsuetæ. Prælati verò percussi, ipsam percussorẽ verberabit, quia prælati percussi satisfieri debet de iniuria suo subdito irrogata, & Monasterium percussoris pro percussore satisfactere non tenetur, quia delictum personæ non debet in detrimentum Monasterij redundare, arg. cap. cum venerabilis, §. intelleximus, de exception. si tamen vnus illorum prælatorum vicem suam alij committere vellet, hoc non solum facere posset, sed etiam congruentius esset, arg. cap. fin. de offic. ord. Item Clerici communiter viuentes, & sub vno tecto dormientes, & in eadem domo vescentes, ab episcopo suo absolui possunt, cap. Quoniam, de vita & honest. Cleric. sic etiam Moniales percutientes se inuicem, vel conuetsas suas, aut Clericos ab episcopo absolui possunt, cap. De Monialibus, de sent. excommuni. Item Fratres S. Ioannis Hierosolymitani, absolui possunt a suo Priore Sacerdote, cap. Canonica, de sent. excommuni. Et hæc omnia intelligi debent de percussione non enormi, quia si esset enormis, tunc nec Abbas suos Monachos, nec episcopus prædictos absolueret posset, nisi in casibus, in quibus Papam adire nequeunt, sed tantum absolui possunt a Papa, cap. cum illorum, de sent. excommuni. verum hodie religiosi fere omnes priuilegia habent, vt etiam ab enormi absolui possint a Prælati suis, ne alioquin si ad Papam mittendi essent, occasio vagandi illis tribueretur. Et quod de

12 *Monachis diximus, etiam de Prælati incidente in hunc Canonem dicendum est, quantum ad absoluteionem, quia caput non debet esse minus fauorabile membris, & appellatione Monachorum venit Abbas in materia fauorabili, c. fin. de verb. signif. vt notat Syluest. verbo, absolutio 5. numero 4. §. Quintum, qui etiam in §. Nonum, addit, quod quamuis nouitius, qui ante nouitiatum incidit in hunc Canonem, recipi non deberet ad religionem, nisi prius absolueretur; si tamen ingreditur tenet ingressus, & professio, & absolui poterit a Prælati monasterij etiam intra annum probationis, quia etiam iste est persona Ecclesiastica, ex gl. in cap. Religioso, in verbo Non possit, de sent. excommunicat. lib. 6. & gaudet priuilegio Canonis, ex d. c. Religioso, colligitur, & consequenter, videtur etiam vt gaudeat priuilegio contento in cap. Monachi, de sent. excommuni. Quia ratio illius capitis est, ne monachi vagentur, quod in nouitio tanto periculosius est, quanto est infirmior, & minus expertus, & idem docet Astenfis, p. 2. lib. 7. tit. 1. 3. ar. 5. q. 10. quod si religionem intra annum egrediatur, reincident in eandem sententiam; nam propter fauorem religionis, & sic propter temporale impedimentum absoluitur fuit, vnde & præsentare se debet ei, qui aliàs eum absolueret posset, arg. c. eos qui, de sent. excommuni, lib. 6. ex Summa Astenfis, vbi sup. ar. 5. q. 11. & Syl. in d. §. Nonum,*

13 *Secundus casus* continetur in verbo *Mors*, Quando, si est in periculo mortis, capit. si quis suadente diabolo 17. q. 4. cap. Non dubium, cap. Ea noscitur, §. fin. cap. Quod de his. de sentent. excommuni. Et tale periculum mortis intelligitur non solum propter infirmitatem, sed etiam si quis sit in quocũque periculo vicino morti, vt v. g. si timeat hostes, prædonem, vel crudelitatem potentis, vel si sit nauigaturus, scilicet, periculose, aut per loca periculosa transiturus, vel senio confectus, vel obfessus in loco vbi machinæ iaciuntur, vel balistæ, ex Hostiensis, in Summa, lib. 5. tit. de sent. excommuni, num. 4. §. super illo, vers. Secunda Regula,

- g. 12. & Summa Astensis, p. 2. lib. 7. tit. 13. art. 3. Anton. 3. p. titu. 25. cap. 1. 9. Quinto notandum, & communi DD. quo casu a quo unquam Sacerdote absolui potest, secundum In noc. in c. A nobis, 2. & c. Sacris, de sent. excommu. si tamen haberi possit presentia Episcopi, aut proprii Sacerdotis ab eo absolvendus erit, quod si morte praeventus, absolutus non erit si apparuerint in eo signa contritionis, nec per eum steterit quo minus absolueretur, absolui poterit post mortem, sed tamen non nisi ab eo, qui poterat absolueri eum vivum. c. A nobis, 2. de sent. excommunic. Quae absolutio valet ad hoc vt in loco Sacro sepeliatur, & specialiter pro eo oretur, & Missa, & suffragia pro eo celebrentur, vt docent DD.
- 17 *Tertius casus* continetur in verbo *Sexus*. * Mulieres enim cuiuscunque conditionis sint, absolui possunt ab Episcopo, cap. Mulieres, capit. Quamuis, & cap. Ea noscitur, de sent. excommu. Non distinguendo secundum Doctores allatas, quales sint, fortes, scilicet, an debiles, viduae, aut maritatae, diuites, aut pauperes, & huiusmodi, neque qualiter perculserint, leuiter, mediocriter, vel enormiter; Et hoc non solum quia aliquando tales non sunt sui iuris, sed etiam quia sunt mulieres, quibus vagari non expedit.
- 18 *Quartus casus* continetur in verbo *Hostis*. Quando scilicet, quis inimicitias habet capitales, vel alias iustas excusationes, propter quas non potest se Sedi Apostolicae sine periculo vitae representare, capit. De cetero, cap. Quod de his, de sent. excommu. & hoc etiam si eas haberet ex culpa sua, l. Nec timore, ff. Quod met. cau. & cap. Veniens, de sponsal. sed de ista excusatione & impedimento, an scilicet, sine periculo possit Papam adire, stabitur boni, & prudentis viri arbitrio, ff. de verb. oblig. l. continuus, §. cum ita & c. Quod super his, de voto, & c. De causis, de offic. delegat.
- 19 *Quintus casus* continetur in verbo *Puer*. Puer enim impubes cap. 1. & cap. Quamuis, & cap. sine, de sentent. excommu. qui doli capaces sunt, absolui possunt ab Episcopo, & hoc siue ante, siue post pubertatem absolui postulent, nec tenentur se Sedi Apostolicae postea presentare; Nam, vt ait Panorm. in d. cap. sine, beneficium semel indultum minori, ex quo cepit habere locum, non extinguitur per superuentiam maioris aetatis; Istos enim excusat aetate a labore itineris, vt locis allatis habetur. Dixi, si sint doli capaces, quia si non sint doli capaces, non incidunt in hunc Canonem, vt patet ex dictis, & communi DD. sententia, cum non incurrat excommunicatio Canonis huius absque dolo, & peccato mortali.
- 20 *Sextus casus* continetur in verbo *Officialis*. Officialis enim puta Iudex, vel apparitor alicuius Potestatis, vel Principis, qui praetextu officij arcendo turbam, non animo, & proposito laedendi, sed casu fortuito, ex aliqua tamen culpa, & negligentia percussit Clericum, si laesio sit leuis, aut mediocris, absolui poterit ab Episcopo, capit. si vero, 1. de sent. excommu. si tamen grauiter laeserit a solo Papa absoluitur. Si autem vt recte notat Angelica, verbo excommunicatio §. num. 57. officialis laicus aliter quam arcendo turbam inicit manum in Clericum, non absoluitur nisi a Papa cum iniuria sit grauis, secus tamen si leuiter percussit, tunc enim ab Episcopo absolui poterit, argum. c. peruenit, de sent. excom.
- 21 *Septimus casus* continetur in verbo *Deliciosus*. Nobiles enim, & magnae potentiae viri, qui non possunt terras suas sine maximo periculo relinquere, & viri delicati, qui laborem eundi ad Curiam sustinere nequeunt, absolui possunt ab Episcopo; Ad arbitrium autem Episcopi pertinet discernere quis sit ita delicatus, vt non possit ad Curiam ire; sed tamen antequam tales absoluantur, intimari debet eorum status & conditio Sedi Apostolicae, & tunc secundum consilium eius facienda est absolutio, nisi sit periculum mortis in mora, quo casu cautio ab eo sufficiens est recipienda quod Papae consilio, vel responso parebit, cap. Mulieres, de sent. excom. & c. de cetero, tit. eod. & c. ne pro dilatione, de penit. & remiss.
- 22 *Octauus casus* continetur in verbo *Inops*. Pauper siquidem arte, qua iter agendo vt nequit, viuens ab Episcopo

suo absolui potest, cap. Quod de his, cap. Quatuor, & cap. Quod de his, cap. Quamuis, & cap. Ea noscitur, de sentent. excommu. Non enim tenetur quis mendicare, vt ad Curiam pro absolutione vadat, nisi alias mendicus esset, tunc enim volunt DD. etiam mendicando ad Curiam ire oportere, vt absoluaatur, si robustus corpore sit ad eundem, nisi mendicando foret sibi & uxori providere, & iter agendo id praestare nequeat; secus autem si poterit ire, & nihilominus mendicando sibi, & suis providere, sicut in loco mansionis, sed tamen vt recte notat Syluest. verbo absolutio, §. 4. num. 3. §. Octauus, in hac re vir bonus, & prudens arbitrabitur.

23 *Nonus casus* habetur in verbo *Aeger*. Infirmi namque seu valetudinarii, seu quacunque corporis impotentia impediti, etiam ab Episcopis suis absolui possunt, & hoc siue infirmitas incurabilis sit, vel periculosa, vel longus morbus sit, siue sit temporalis, & ex itinere timeatur acceleratio mortis, capit. Quod de his, de sentent. excommunicat. Immo, secundum Doctores, etiam si non imminuit periculum mortis, puta in febre tertiana, quartana, vel podagra, secundum notata in cap. ea noscitur, de sent. excomm. Asten. in Summa, p. 2. lib. 7. tit. 13. art. 3. §. Octauus, Syluest. verbo absolutio §. 4. num. 3. §. Nonus, Nau. in Man. c. 27. numero 88.

24 *Decimus casus* continetur in verbo *Senex*; Senes enim quamuis fortes sint ad ambulandum, absolui possunt ab Episcopis suis, cap. ea noscitur, & cap. Quamuis, de sentent. excommunicat. & dicitur senex maior 70. annis. C. Quae aetate, l. prima, vbi dicitur, quod talis gaudet privilegio veteranis concessis.

Ceterum, in proposito, Senex dicitur, qui ratione aetatis iudicio boni viri, maxime Episcopi, periculosè tale iter agere daretur. Et quamuis fortis videretur, tamen secundum Innocentium, quem refert, ac sequitur Syluest. vbi supra, §. Decimus absolvendus erit, quia periculosum est senem periclitari, vt etiam Hostiens. in d. cap. Quamuis, & Angelica, verbo, excommunicatio §. n. 51. testantur, & quia senectutis impedimentum nunquam cessat, non opus est, vt illis iniungatur, quod cessante impedimento Sedi Apostolicae se representent.

25 *Vndecimus casus* habetur in verbo *Sodalis*. Clerici namque simul viuentes, & sub eodem tecto dormientes, & in eadem domo habitantes scilicet, collegialiter, dimmodo tamen percussio non sit enormis (tunc enim ad Papam mittendi erunt, vt communiter tradunt DD.) ab Episcopis suis absolui possunt a leui, vel mediocri percussione, c. Quoniam, de vir. & honest. Cler. Nam communito facile parit discordiam, ff. de leg. 2. l. cum pater, §. dulcissimis, & ideo merito casus iste excipitur.

26 *Duodecimus casus* continetur in verbo *Ianitor*. Ianitor enim, seu ostiarius, qui praetextu officij sui Clericum non enormiter percussit, absolui potest ab Episcopo suo, cap. si vero, 1. de sentent. excommunicat. qui casus distinguitur a casu sexto, de officiali, vt notat Syluest. vbi supra, §. Duodecimus, quia ibi percussio est casualis, hic vero intenta, & animo iniuriandi, vt dicit gloss. in d. cap. si vero, 1. in verbo absolui, & colligitur ex textu, in verbo, *Malignatus*, Sin vero non fecisset hoc animo iniuriandi, non esset excommu-

ADDITIO.

* Adde. Sed an haec eodem indulgentia inris locum sibi vendicat in quacunque alia excommunicatione praeter istam canonis, dubitant aliqui, Quibus negatiue respondendum est: ex hoc enim sequeretur, nullam excommunicationem esse summo Pontifici reseruatum, quae a mulieribus, cum tamen saepius ipsae recurrant in praxi ad sedem Apostolicam saltem per procuratorem, vt absoluantur ab excommunicationibus summo Pontifici reseruatis, vt in specie notat Nauar. consil. 45. de sentent. excommunicat. in nouiss.

communicatus, vt dicitur ibidem in glos. quia Canon ligat tantum dolosos, & violentos, arg. cap. 1. de sentent. excommunic.

28 *Decimus tertius casus* habetur in verbo, *Astrictus*. Astricti enim alterius potestati, ita vt sui iuris non sint (quales sunt heredes, & filij familias, & huiusmodi) absolui possunt ab Episcopis in duobus casibus, vt colligitur ex capitulo. *Mulieres*, & cap. *Relatum*, de sentent. excommunic. *Primus* est, si deliquerint in fraudem, hoc est, vt subtrahant se obsequio debito dominis, veniendo ad Sedem Apostolicam. *Secundus* est, si ipsi domini sine culpa sua graue damnum propter eorum absentiam incurrerent, nisi tamen excessus esset tam grauis, & enormis, vt propter scandalum vitandus, & tollendum exemplum aliorum, ad Sedem Apostolicam destinari debeant. Iniungi tamen debet eis satisfactio alia in recompensationem laboris itineris, quando ab Episcopo suo absoluantur; quae satisfactio secundum Hostiensium d. cap. *Relatum*, & Astensem in Summa, par. 2. lib. 7. tit. 13. art. 3. §. Vnde dicitur non intelligitur de elemosina, cum tales proprio careant, sed de oratione, ieiunio, vel disciplina. Et idem dicendum est de viro, qui in fraudem uxoris, & de libertis, qui in fraudem patroni sui Clericum percuterent, cum istae etiam personae non sint iuris sui, quod verum esse docent Hostiensis, & Astenfis, vbi supra, & Angelica, verbo, excommunicatio, §. n. 55. quando patronus, vel uxor graue damnum pateretur propter eorum absentiam, arg. d. c. *relatum*; cum autem efficiuntur praedicti sui iuris, vel liberi, Apostolicae Sedi se praesentare tenentur.

29 *Decimus quartus casus* continetur in verbo *Dubius*. Is enim, de quo fama publica est, quod Clericum percuterit, etiam vitandus est, arg. c. cum desideres, de sentent. excommunic. nisi ad arbitrium Episcopi se purgauerit; vel nisi ad cautelam absolutiois beneficium consequatur, scilicet, ab Episcopo suo, a quo in tali dubio absolui potest.

30 *Decimus quintus casus* habetur in verbo *Causa*. Quicumque enim habet iustam aliquam causam non eundi ad Sedem Apostolicam, vel eius Legatum a latere, absolui possunt ab Episcopis, seruata duplici moderatione; Prima est, vt satisfierit Clericis iniuria passis. Secunda est, vt iurent, quod cessante temporali impedimento, praesentabunt se Apostolicae Sedi, illius mandato parituri. Quid autem sit huiusmodi legitimum impedimentum, arbitrio boni, & prudentis iuris determinandum erit, arg. c. de causis, de officio deleg.

31 *Decimus sextus casus* continetur in verbo *Leuis ictus*. Qui enim leuiter Clericum percussit, ab Episcopo absolui potest, vt diximus, & colligitur ex cap. *peruenit*, de sentent. excommunic. Quae Decretalis non continet dispensationem, vt quidam dixerunt, sed ius commune, vnde tales Episcopus iure suo absoluit, vt docent Summa Astenfis, par. 2. lib. 7. tit. 13. art. 4. in princip. *Pisanella*, verbo excommunicatio. §. sunt casus, vers. Decimus septimus. Anto. 3. par. tit. 25. c. 1. §. Quinto notandum, vers. vltimus, & Syluest. verbo, absolutio 4. nu. 3. §. Sextusdecimus.

32 *Decimus septimus casus* habetur in verbo *Debilis*. Membris enim destitutus, ita vt Sedem Apostolicam adire non possit, absolui potest, etiam ab Episcopo, vt habetur in cap. *Ea* notatur, de sentent. excommunic. vbi Panor. ait, quod membris destituti dicuntur hic, caeci, claudi, & alij multum membris impediti. Hi sunt casus, in quibus auctoritas iurati allati tradunt excommunicatos ob Clerici percussorem citra Sedem Apostolicam absolui ab Episcopo posse. Pro clariori vero horum omnium casuum, & totius capituli intelligentia, haec breuiter annotanda sunt.

33 *Tertio*, Quoad leuem Clerici percussorem omnes Christiani censentur personae priuilegiatae, id est, excepta ab illa Regula, qua Papae reseruat absolutio Clerici percussoris, vt communiter tradunt DD. & patet in cap. *peruenit*, de sentent. excommunic. vnde sine causa, & ratione adhiberent Doctores casum decimum sextum praedictis verbis.

34 *Quoad percussorem vero mediocrem personae priuilegiatae* censentur reliqui omnes illis verbis contentis, sed cum hac differentia: nam aliqui etiam priuilegiati sunt, vt

non solum absolui possint a percussione mediocri, sed etiam ab enormi, vt omnes habentes impedimentum perpetuum, sicut senes, mulieres, valetudinarij, membris destituti, impubes qui doli capaces percusserunt, siue ante pubertatem, siue post absolutioem perant, qui omnes (vt diximus) etiam ab enormi percussione absolui possunt ab Episcopo iure suo, ita, vt non sit iniungendum eis mandatum de praesentando se Apostolicae Sedi; & quidem de omnibus praeterquam de impubere, patet hac ratione, quia cum tales ob perpetuum impedimentum, quod habent, nunquam possint Papam adire, in talibus ista iniunctio esset vana, & ridiculosa. Et quamuis glossa in cap. *Ea* notatur, in verbo, valetudinarij de sentent. excommunic. velit, valetudinarijs imponendum esse, vt si conualescant, se Apostolicae Sedi praesentent, id tamen vt verum sit, intelligendum est, vt notat Syl. verbo, absolutio 4. notab. 3. quando dubium est, an sit motus, an vero sit valetudo, quia si certum sit, quod sit valetudo, puta quia laborat morbo incurabili, aut diruptus sit enormiter, & incurabiliter absoluetur absolute, nec ei imponetur praesentatio; vnde si miraculose liberaretur, prostea non teneretur se praesentare. De impubere patet ex c. 1. de sen. exc. & c. fin. tit. eod. beneficium enim semel indultum minoribus, ex quo cepit habere locum, non extinguitur per gratiam maiorem superuenientiam, vt notat Panor. in d. cap. fin. quem refert, ac sequitur Tabiena, verbo, excommunicatio, §. casu 1. nu. 47. quicquid Sylu. vbi supra; in hoc vltimo dicto de impubere contrarium fontiat. Alii qui etiam non habentes impedimentum perpetuum, etiam ab enormi percussione absolui possunt, vt existens in articulo mortis habens inimicitias capitales aeger, inops, existens in alterius potestate, quando ipse, in cuius potestate est, non fuit in dolo, & multum offenderetur ex absentia eius; item iuuenes, cum horum itineratio periculosa sit, vt notat Panor. in c. *Ea* notatur, de sentent. excommunic. Angelica, verbo, excommunicatio, §. nu. 56. & Tabiena cit. nu. 47. & alij habentes legitimum impedimentum, qui omnes absolui possunt, non solum a percussione mediocri, sed etiam ab enormi, tenentur tamen isti se praesentare cessante impedimento, arg. c. *Relatum* & c. *Quamuis*, de sentent. excommunic. Aliqui, vt ostentius, seu janitor, officialis arcens turbam Clerici viuentes in communi, absolui possunt a mediocri percussione, non tamen enormi; & istis non est iniungendum vt se Apostolicae Sedi praesentent pro mediocri cessante impedimento. Idem dicendum est de Religiosis, secundum ius commune, ceterum isti iam priuilegia obtinent, vt a quacunque percussione absolui possint a Praelatis suis. De delictis dicit glo. in cap. *Mulieres*, in verbo, laborem, de sentent. excommunic. quod si videtur episcopo, quod non possit assumere laborem, absolui poterit cum cautione, quod parebit consilio, seu responsu Papae; & idem de Nobilibus, qui terras suas sine periculo deserere nequeunt.

36 *Secundo*, Si illi, quibus iniungitur, vt cessante impedimento legitimo se Apostolicae Sedi praesentent, non se praesentauerint, incidunt in eandem excommunicationem. Et similiter illi, qui absoluerant a Sede Apostolica, vel a Legatis quando mandatur eis, vt aliquibus se praesentent, vel quod iniuria illata satisfaciant, cap. *Eos* qui, de sentent. excommunic. lib. 6. & facit, c. *posito*, tit. eod. in antiq. finis autem, cur eis imponitur, vt praesentent, est, vt mandatum Papae, vel alterius, cui se praesentare debent, accipiant, & satisfaciant iuxta suas facultates, quas ad vsum non necessariae habent de iniuria facta, non autem vt ab eis absoluantur, cum iam prius absolui fuerint.

37 *Tertio*, Impeditus, ita vt Papam adire nequeat ab episcopo absolui non potest, quando potest adire Legatum, vel alium eius officialem ad id priuilegio munitum. Sed neque exceptio mortis articulo sic impeditus a Sacerdote absolui potest, si eum Legatus, Nuncius, vel episcopus absoluerit recusat, ex Nau. in Man. c. 27. m. 96. vers. Ad quartam, & vers. ad septimam.

38 *Quarto*, Iustum impedimentum quoad hoc censetur habere, qui habet curam animarum, si timet eas ob suam absentiam damnum notabile accepturas; nisi tamen idoneum vicarium constituere possit, ex Nau. vbi sup. nu. 90. vers. Ad tertiam. Qui etiam in vers. ad quintam, ait iustum habere impe-

in impedimentum eum, qui ire non potest, licet mittere possit pro absolutione, quia ius eum ad hoc obligare non videtur, sed solum vult, ut si possit, vadat: * Sicut etiam iustum impedimentum non habere dicitur, qui ad Papam pro absolutione proficisci nequit, nisi uxorem, & filios in extrema, vel magna necessitate relinquat, idem Nau. ubi supra, ver. ad sextam, docet.

39 Quinto, non solum excommunicatus ob Clerici percussione, sed etiam ob quamlibet aliam causam, cuius absolutio Sedi Apostolicæ referatur, absolui potest ab episcopo, quando ob impedimentum legitimum Papam, vel Legatum eius adire nequeat, ex Felino in c. quamuis, de sent. excom. & Syl. verbo absolutio, 4. nu. 7. dub. 4. & Nau. in Man. c. 27. nu. 38. ver. ad primam. Est enim eadem ratio in omnibus, unde & idem ius erit. Sufficit autem, ut impedimentum hoc tanto tempore duret, quantum est necessarium a discessu loci, in quo absolvendus manet, ad appulsum loci, in quo manet Papa, vel Legatus, ex Nau. in d. c. 27. nu. 90. ver. ad secundam. Falso autem existente impedimento non vadat ad eum, a quo alias absolvendus erat, quam primum commode poterit, in eandem incidit excommunicationem, c. eos, qui de sent. excom. lib. 6. unde, quando est in mora culpabili, incurrit excommunicationem, ex 10. Andr. in clem. si quis suadente, de penis, in glo. pen. ubi ait, quod Iudex eum in hoc casu non denunciabit, nisi prius eo vocato, ut sciat summam de negligentia in mora. Ad id autem Arch. quem refert, ac sequitur Tabiena, verbo, excommunicatio 5. casu 40. nu. 5. §. 4. quod Iudex arbitrabitur consideratis omnibus circumstantiis, dando etiam unam diem pro septimana pro quiete, & mensis dabitur ad preparandum se, & 20. dies ad expectandum. At certa regula in hac re dari non potest, sed Iudex benigne arbitrari debet, & sufficit, quod non sit in negligentia, & fraude. Et de excomm. ob Clerici percussione incurta, & Pont. Summ. referata, hæc dicta sufficiant.

A D D I T I O.

* Adde. Et quod impeditus ire Romam, non teneatur pro obtinenda absolutione mittere epistolam, vel procuratorem, sed quod tunc ab episcopo, vel Nuntio, seu alio, habente privilegium, absolvendus sit, tenent Nau. cap. 27. nu. 90. ver. ad quintam in Man. & Auila. de censur. p. 2. c. 7. disp. 1. dub. 6. concl. 3. cessante postmodum impedimento præsentare se tenetur superiori, a quo fuerat absolvendus, non extante impedimento.

De aliis excommunicationibus Summo Pontifici in iure reservatis.

Cap. XXIX.

S V M M A R I V M.

- 1 Excommunicatus a delegato Papa post annum a solo Papa absolui potest.
- 2 Excommunicatus a Decessano ob falsas literas Papæ post lapsum viginti dierum non nisi a Papa absolui valet.
- 3 Literas falsas Papæ habens excommunicatus non est, nisi contra eum ordinarius specificè excommunicationis sententiam ferat.
- 4 Dies viginti, post quos non nisi a Papa quis ab excommunicatione absolui potest, quando currere incipiant.
- 5 Clerici scienter, & sponte communitantes cum excommunicatis a Papa, eos ad divina recipientes excommunicationem incurrunt.
- 6 Clerici ut participantes cum excommunicato a Papa in excommunicationem incidant, quæ requirantur.
- 7 Incendiarij a Prelatis semel excommunicati a solo Papa possunt absolui.
- 8 Incendiarij Ecclesiarum, an ipso iure excommunicati sint.
- 9 Mulier incendiaria semel denunciata a excommunicata, a solo Papa absolui potest.

- 10 Incendiarij Ecclesiarum denunciati a legato a latere regulariter absolui nequeunt.
- 11 Incendiarius quis censendus, ut excommunicari, & a solo Papa absolui queat.
- 12 Incendiarij, ut a solo Papa absoluantur, in speciali nomine expresso, denunciari debent, nec sufficit denunciatio generalis.
- 13 Excommunicatus ob Ecclesie fractionem cum spoliatio post denunciationem solus Papa absoluit.
- 14 Ecclesiam frangentes, & spoliantes ipso iure excommunicationem incurrunt.
- 15 Ecclesiam frangentes, & spoliantes ante denunciationem Episcopus absolui valet, dummodo satisfacere voluerit iniuriam passis.
- 16 Ecclesiam aperiens, ut spoliat, vel frangens, sed non expulsi, in excommunicationem non incidit.
- 17 Effractor ecclesie quis dicendus.
- 18 Ecclesiarum nomine veniunt etiam Monasteria, hospitalia, & alia loca pia.
- 19 Nominationi, aut electioni alicuius in Senatores, aut Rectores Urbis Romæ sine Papæ licentia absolutionem excommunicationem incurrunt.
- 20 Romani ex ipsa Urbe naturaliter oriundi, vel ibi inchoati Senatores, aut Rectores Urbis Romæ quando eligi, vel non eligi possunt absque Papæ licentia.
- 21 Facultatem dantes alicui interficiendi, capiendi, aut vexandi eos, qui Reges, Principes, & alios similes excommunicant, & ea facultate utentes, excommunicationem incurrunt.
- 22 Capitu. quicumque, de sentent. excommunicationis, libro sexto, quas personas excommunicet, & ob quas alienes.
- 23 Nomine [Suorum] in cap. quicumque, de sentent. excomm. lib. 6. quinam intelligantur.
- 24 Inquisitores ex odij, gratiæ, lucri, aut amoris prætextu contra hæreticos procedere omittentes, excommunicationem incurrunt, & a solo Papa absolui possunt.
- 25 Inquisitores ex timore, ignorantia, aut ad scandalum vitandum super hæretica præiudice procedere omittentes excommunicati non sunt.
- 26 Religiosi, qui Clericis, aut laicis Sacramenta Pœnitentiæ extremæ, vel Eucharistiæ ministrare, aut Matrimonium solemnizare sine parochi licentia præsumunt, in excommunicationem incidunt.
- 27 Religiosi, etiam ecclesie parochiali præfetti, si alios, quam suis parochianis, extremam Vnctionem, aut Eucharistiæ ministrant sine parochorum licentia, excommunicationem incurrunt.
- 28 Religiosi alij religiosi suis, vel alterius ordinis Eucharistiæ, vel Vnctionem extremam sine licentia ministrantes, excommunicati non sunt.
- 29 Religiosus ex ignorantia, aut ex parochi ratihabitione, Eucharistiæ, vel extremam Vnctionem ministrando, excommunicationem non incurrunt.
- 30 Religiosus viaticum in articulo mortis sine parochi licentia ministrans excommunicatus est.
- 31 Religiosi fere omnes ex privilegio eis concessio Eucharistiæ quous die anni, excepto die paschatis, secularibus ministrare possunt.
- 32 Solemnizationes Matrimonij quædam intelligi solent.
- 33 Religiosus, ut laicis sibi subditis extremam Vnctionem ministrant, parochus etiam si Sacerdos non sit, licentiam dare potest.
- 34 Sacerdos dans religioso facultatem ministrandi suis subditis Sacramenta, in licentia Sacramentum recipientem, seu ministrandum exprimere debet.